

**Program przeciwdziałania przemocy w rodzinie
oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie
w gminie Kostomłoty na lata 2022 - 2026**

Spis treści

I Wstęp

II. Zjawisko przemocy w rodzinie.

III. Diagnoza problemu przemocy w rodzinie w Gminie Kostomłoty w latach 2019-2021

3.1. Diagnoza zjawiska przemocy w perspektywie danych instytucji

3.2. Analiza SWOT

IV. Przewidywane efekty realizacji programu

V. Realizacja Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy na lata 2022-2026

VI. Założenia oraz cele i zadania Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie.....

6.1. Założenia Programu .....

6.2. Cele Programu.....

6.2.1. Cel główny programu .....

6.2.2. Cele szczegółowe programu .....

VII. Źródła finansowania programu .....

VIII. Zasady monitorowania programu oraz weryfikowania jego założeń

Podstawa prawna

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 roku (Dz. U. 1997. Nr 78 poz. 483 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2021r. poz. 1249);
- Ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t. j. Dz. U. z 2021 poz. 1119 z późn. zm.);
- Ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t. j. Dz. U. 2021 poz. 2268 ze zm.);
- Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na rok 2022 (M.P. Poz. 1204);
- Wojewódzki Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2021 - 2030. stanowiący Załącznik nr 1 do uchwały nr 4581/VI/21 Zarządu Województwa Dolnośląskiego z dnia 22 listopada 2021 r.
- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kostomłoty na lata 2016 – 2022.

I. Wstęp

„Każdemu zapewnia się nietykalność osobistą i wolność osobistą”

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 roku

Rodzina jest najważniejszym środowiskiem w życiu człowieka, kształtującym jego osobowość, poglądy, system wartości. Rodzice czy opiekunowie są wzorem dla dzieci. Ważną rolę w prawidłowo funkcjonującej rodzinie odgrywają wzajemne relacje pomiędzy rodzicami oparte na miłości i zrozumieniu. Kiedy następuje dezorganizacja, rodzina nie jest w stanie realizować swoich podstawowych funkcji i zadań, role w rodzinie ulegają zaburzeniu, łamane są reguły, a zachowania poszczególnych członków rodziny stają się coraz bardziej niezgodne z normami prawnymi i moralnymi oraz z oczekiwaniami społecznymi. Przemoc domowa może być zarówno skutkiem, jak i przyczyną dysfunkcji w rodzinie i bez wątpienia należy zaklasyfikować ją do kategorii zachowań negatywnych o dużej szkodliwości społecznej. Wśród wielu zatrważających zjawisk obserwujemy jeszcze jedno – przemoc staje się towarem sprzedawanym w licznych programach telewizyjnych, główną atrakcją filmów czy gier komputerowych. Ma swojego „odbiorcę” wśród niemal wszystkich grup wiekowych. Przemoc stała się zatem swoistym rodzajem rozrywki, zabawy. Choć przemoc, agresja jako forma zachowań społecznych istniała od zarania dziejów we wszystkich kulturach i religiach, to właśnie obecnie obserwujemy zjawisko swoistego rozkwitu, eskalacji przemocy, a jednocześnie wzrastającego nią zainteresowania. Na zagadnienie przemocy domowej można spojrzeć z wielu perspektyw, bowiem przemocą domową zajmuje się szereg dyscyplin naukowych, takich jak: psychologia, pedagogika, prawo, socjologia, polityka społeczna itp. Precyzyjne zdefiniowanie tego zjawiska nastrocza wielu problemów interpretacyjnych. Przemoc w rodzinie można oceniać w kategoriach prawnych, moralnych, psychologicznych i społecznych. Pomimo tego, iż przemoc w rodzinie jest problemem trudnym do zdiagnozowania, to zdaniem specjalistów - rozmiary i szkodliwość zjawisk związanych z przemocą w rodzinie wskazują, że jest to jeden ze szczególnie ważnych problemów społecznych w Polsce. Wymaga on podjęcia szerokiego, dobrze zorganizowanego, zaplanowanego na kilka lat programu przeciwdziałania przemocy.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy na lata 2022-2026 skierowany jest głównie do:

- ofiar przemocy,
- sprawców przemocy,
- świadków przemocy,
- przedstawicieli władz lokalnych,
- przedstawicieli służb pracujących z dziećmi (nauczyciele, pedagodzy, pracownicy socjalni, policjanci, pracownicy wymiaru sprawiedliwości, pracownicy służby zdrowia),
- lokalnych księży,
- organizacji pozarządowych.

II. Zjawisko przemocy w rodzinie.

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie definiuje przemoc w rodzinie jako jednorazowe lub powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Natomiast o znęcaniu się stanowi artykuł 207 Kodeksu karnego:

§1. Kto znęca się fizycznie lub psychicznie nad osobą najbliższą lub nad inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

§ 1a. Kto znęca się fizycznie lub psychicznie nad osobą nieporadną ze względu na jej wiek, stan psychiczny lub fizyczny, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do 8 lat.

§ 2. Jeżeli czyn określony w § 1 lub 1a połączony jest ze stosowaniem szczególnego okrucieństwa, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10.

§ 3. Jeżeli następstwem czynu określonego w § 1 – 2 jest targnięcie się pokrzywdzonego na własne życie, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do 12.

Rodzina jest najważniejszym środowiskiem w życiu człowieka, kształtującym osobowość, system wartości, poglądy i styl życia. Ważną rolę w prawidłowo funkcjonującej rodzinie odgrywają wzajemne relacje pomiędzy rodzicami, oparte na miłości i zrozumieniu. W przypadku dezorganizacji, rodzina nie jest w stanie realizować podstawowych zadań, role wewnątrzrodzinne ulegają zaburzeniu, łamane są reguły, a zachowania poszczególnych członków rodziny stają się coraz bardziej niezgodne z normami prawnymi i moralnymi oraz oczekiwaniami społecznymi. Przemoc domowa może być zarówno skutkiem, jak i przyczyną dysfunkcji w rodzinie. Należy ją zaklasyfikować do kategorii zachowań negatywnych o dużej szkodliwości społecznej. Prowadzi do poważnych naruszeń norm moralnych i prawnych, tragicznych skutków psychologicznych, a w skrajnych przypadkach do poważnych okaleczeń, samobójstw czy zabójstw.

Wokół przemocy narosło wiele mitów. Jednym z nich jest przekonanie, że jest to zjawisko marginalne, występujące wyłącznie w patologicznych środowiskach. Tymczasem według danych statystycznych przemoc w rodzinie jest zjawiskiem powszechnym i stanowi poważny problem społeczny. Znęcanie się nad rodziną jest najczęściej popełnianym przestępstwem w Polsce, zaraz po przestępstwach przeciwko mieniu i życiu. Przemoc ze strony najbliższej osoby jest doświadczeniem traumatycznym, okaleczającym psychikę. Przemoc w rodzinie przybiera różne formy: od przemocy fizycznej, przez przemoc psychiczną i seksualną, po przemoc ekonomiczną. Przemoc w rodzinie rzadko jest incydentem jednorazowym. Zazwyczaj ma ona charakter długotrwały i cykliczny.

Rodzaje przemocy

PRZEMOC FIZYCZNA: jest najbardziej widoczną i najtrudniejszą do ukrycia formą przemocy. Głównie to znęcanie się, bicie, kopanie, policzkowanie, uszkodzenia ciała. Jej celem jest zadanie ofierze bólu fizycznego, pogorszenie stanu zdrowia lub pozbawienie życia.

PRZEMOC PSYCHICZNA: najtrudniejsza do udowodnienia, jej celem jest umniejszanie poczucia własnej wartości ofiary oraz wzbudzenie w niej strachu. Bardzo często przemoc psychiczna zaczyna się m. in. od ignorowania czyichś potrzeb, krytykowania, wyśmiewania, upokarzania. Jest to sprawowanie przez sprawcę kontroli nad ofiarą. Formy przemocy psychicznej: poniżanie, naśmiewanie się z poglądów, pochodzenia, religii, stała krytyka, wmawianie chorób psychicznych, kontrolowanie i ograniczanie kontaktów z innymi osobami, wymuszanie i domaganie się posłuszeństwa, upokarzanie, zawstydzanie, szantażowanie, stosowanie gróźb.

PRZEMOC EKONOMICZNA: określana jest poprzez każdorazowe zachowanie, którego celem jest ekonomiczne uzależnienie ofiary od sprawcy, Np. odbieranie zarobionych pieniędzy, niszczenie własności, utrzymywanie ofiary w całkowitej zależności finansowej.

PRZEMOC SEKSUALNA: charakteryzuje się zmuszaniem ofiary do podjęcia niechcianych zachowań seksualnych lub poddania się innym zachowaniom seksualnym, a także wymuszanie współżycia w nie akceptowalnej formie. Jest to podmiotowe traktowanie drugiej osoby w celu zaspokojenia własnych potrzeb seksualnych.

ZANIEDBANIE: Zaniedbanie jest formą przemocy ekonomicznej, która polega na naruszeniu obowiązku do opieki ze strony osób bliskich i oznacza nie dawanie środków na utrzymanie, pozbawianie jedzenia, ubrania, schronienia, brak pomocy w chorobie, nie udzielenie pomocy ,uniemożliwianie dostępu do miejsc zaspokojenia podstawowych potrzeb.

Sprawcy przemocy domowej są najczęściej ścigani z następujących artykułów w polskim prawodawstwie:

. **art. 207 § 1 kk** „znęcanie się fizyczne lub psychiczne nad osobą najbliższą lub nad inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny -podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do 5 lat (ścigane z urzędu)”,

. **art. 191 § 1 kk** „kto stosuje przemoc wobec osoby lub groźbę bezprawną w celu zmuszenia innej osoby do określonego działania, zaniechania lub znoszenia -podlega karze pozbawienia wolności do 3 lat (ścigane z urzędu)”,

. **art. 197 § 1 kk** „kto przemocą lub groźbą bezprawną lub postępowaniem doprowadza inną osobę do obcowania płciowego, podlega karze pozbawienia wolności od roku do 10 lat (ściganie następuje na wniosek pokrzywdzonego)”,

. **art. 209 § 1 kk** „kto uporczywie uchyla się od wykonywania ciężącego na nim z mocy ustawy lub orzeczenia sądowego obowiązku opieki przez nie łożenie na utrzymanie osoby najbliższej lub innej osoby i przez to naraża ją na niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych -podlega karze pozbawienia wolności do lat 2 (ściganie następuje na wniosek pokrzywdzonego)”.

Każda osoba posiadająca informacje o przestępstwie wobec małoletnich dzieci ma obowiązek zawiadomienia odpowiednich instytucji wymiaru sprawiedliwości. Wynika to z następujących aktów prawnych:

. **art. 304 kpk:**

§1. Każdy dowiedziawszy się o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu ma społeczny obowiązek zawiadomić o tym prokuratora lub Policję (...).

§2. Instytucje państwowe i samorządowe, które w związku ze swą działalnością dowiedziały się o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu, są obowiązane niezwłocznie zawiadomić o tym prokuratora lub Policję oraz przedsięwziąć niezbędne czynności do czasu przybycia organu powołanego do ścigania przestępstw lub do czasu wydania przez ten organ stosownego zarządzenia, aby nie dopuścić do zatarcia śladów i dowodów przestępstwa.

§3. Zawiadomienie o przestępstwie, co do którego prowadzenie śledztwa przez prokuratora jest obowiązkowe, lub własne dane świadczące o popełnieniu takiego przestępstwa Policja przekazuje wraz z zebranymi materiałami niezwłocznie prokuratorowi.

. **art. 572 kpc:**

§ 1. Każdy, komu znane jest zdarzenie uzasadniające wszczęcie postępowania z urzędu, obowiązany jest zawiadomić o nim sąd opiekuńczy.

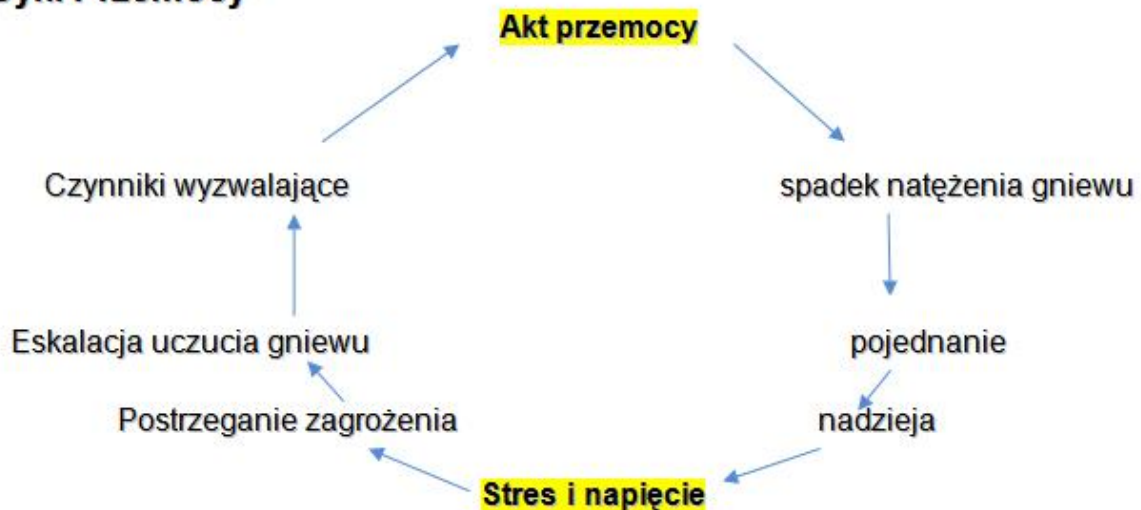
§ 2. Obowiązek wymieniony w § 1 ciąży przede wszystkim na urzędach stanu cywilnego, sądach, prokuratorach, notariuszach, komornikach, organach samorządu i administracji rządowej, organach Policji, placówkach oświatowych, opiekunach społecznych oraz organizacjach i zakładach zajmujących się opieką nad dziećmi lub osobami psychicznie chorymi.

. **art. 12 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z dnia 29 lipca 2005r.:**

§ 1. Osoby, które w związku z wykonywaniem swoich obowiązków służbowych lub zawodowych powzięły podejrzenie o popełnieniu ściganego z urzędu przestępstwa z użyciem przemocy w rodzinie, niezwłocznie zawiadamiają o tym Policję lub prokuratora.

§ 2. Osoby będące świadkami przemocy w rodzinie powinny zawiadomić o tym Policję, prokuratora lub inny podmiot działający na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Cykl Przemocy

Faza narastającego napięcia - początek cyklu. Napięcie stopniowo narasta. Pojawiają się coraz częstsze konflikty, pojawia się zazdrość, gniew. Sprawca coraz bardziej kontroluje, podporządkowuje sobie członków rodziny. Staje się coraz bardziej drażliwy, poirytowany, prowokuje kłótnie, w czasie których wyzywa, obraża, poniża. Rodzina dąży do wyciszenia sytuacji; za wszelką cenę usiłuje poprawić nastrój sprawcy starając się zaspokoić jego żądania. Ofiary niejednokrotnie obarczają się odpowiedzialnością za nastroje partnera, czy ojca.

Faza ostrej przemocy, w trakcie której dochodzi do wybuchu gniewu i wyładowania agresji. Bywa, że ofiara prowokuje wyładowanie emocji, ponieważ jest wykończona ciągłym napięciem. W tej fazie to sprawca prowokuje awanturę, często z błahych powodów, stawiając ofierze żądania, których ona nie jest w stanie zaspokoić. Ofiara próbuje na różne sposoby uspokoić sprawcę i uchronić siebie, ale zwykle te działania nie dają rezultatu. Sprawca działa w sposób gwałtowny, traci kontrolę nad swoim zachowaniem. Ofiara po ataku agresji przeżywa niedowierzanie, bezradność, wstyd, złość.

Faza miodowego miesiąca - sprawca usprawiedliwia swoje zachowanie, przeprosza, okazuje skruchę i obiecuje, że agresja więcej się nie powtórzy, jest miły, uczynny, obdarowuje prezentami. Ofiara wierzy w zapewnienia partnera, ponieważ bardzo chce, aby były prawdą. W tej fazie osoby doświadczające przemocy często wycofują się z podjętych wcześniej działań przeciwko sprawcy.

Skutki przemocy w rodzinie

Przemoc w rodzinie jest bezsprzecznie zjawiskiem negatywnym i mającym ogromny wpływ na rozwój człowieka na wszystkich etapach jego życia. Odciska ona głębokie piętno na psychice ofiar, niszcząc ich osobowość. Jest przyczyną różnych zaburzeń psychicznych.

Osoby będące ofiarami przemocy charakteryzują się nadmierną czujnością, zewsząd wyczekują sytuacji zagrożenia, są nadmiernie pobudzone, często dotykają je koszmary senne oraz dolegliwości psychosomatyczne. Takie traumatyczne wydarzenia mogą również niszczyć kontakty społeczne, przyjaźń, miłość oraz przywiązanie do rodziny. System obronny ofiary zwykle załamuje się, staje się ona bezbronna, uległa, towarzyszy jej poczucie zniechęcenia, zmęczenia fizycznego i psychicznego oraz rezygnacja we wszystkich sferach życia. Osoby, które doznały przemocy przejawiają zaburzenia regulacji emocji. Nie radzą sobie z wybuchami agresji i gniewu. Towarzyszy im także wzmożone napięcie oraz nerwowość. Objawy te nasilają się i utrwalają w sytuacji powtarzających się napadów i aktów przemocy. W sytuacji, kiedy jednostka dochodzi negatywnych konsekwencji przemocy stosowanej wobec dziecka. Jest to szczególnie przypadek przemocy, gdyż wydarzenia z dzieciństwa mają ogromne znaczenie dla całego życia człowieka. Wpływają na rozwój dziecka, rozwój jego osobowości, umiejętność współżycia z innymi i budowania bliskich intymnych relacji. Dzieci maltretowane psychicznie nacechowane są brakiem zaufania do innych, brakiem poczucia bezpieczeństwa, poczuciem bezradności i złości, nieumiejętnością rozwiązywania problemów, wynikającą z niskiego poczucia własnej wartości. Dramatem dziecka krzywdzonego jest fakt, że największym odczuwanym przez nie zagrożeniem jest zagrożenie płynące ze strony najbliższych. Dzieci nie mają wystarczająco rozwiniętego aparatu poznawczego, aby za pomocą intelektu zrozumieć całą sytuację i nadać jej sens. Często dochodzą do wniosku, że to one są winne zaistniałej sytuacji. Obarczają się winą za to, co dzieje się w domu, bowiem awantury zaczynają się od kłótni o kwestie opieki lub wychowania dzieci. Nie rozumiejąc dynamiki i procesu przemocy uważają, że to one wywołują przemoc. Dochodzą do wniosku, że powinny zmienić swe zachowanie, by zapanował spokój, są np. bardzo grzeczne, spokojne, świetnie się uczą. Zauważono, że nawet niemowlęta zmieniają swe zachowanie jakby przeczuwając, że może to wyciszyć negatywne emocje. Konsekwencje przemocy ujawniają się często również po długim czasie, kiedy dziecko dorasta, lub w jego dorosłym życiu. Odroczone skutki przemocy objawiają się w postaci różnych form niedostosowania społecznego: trudności w nauce, wagarowanie, ucieczki z domu, udział w nieformalnych młodzieżowych grupach przestępczych, wysoki poziom agresji, nadużywanie alkoholu, branie narkotyków. Przemoc zagraża życiu, niesie ze sobą cierpienie fizyczne, ale i powoduje niewyobrażalne szkody psychiczne u ofiar, które przez lata doświadczają znęcania, wykorzystywania lub/i zaniedbania. Przemoc domowa to także poważny problem społeczny. Destrukcyjna siła niszczy cały system rodzinny, odbiera poczucie bezpieczeństwa i możliwość prawidłowego rozwoju najmłodszym członkom rodziny. Niesie ze sobą ryzyko dziedziczenia przez dzieci zachowań przemocowych i powielania ich w dorosłym życiu. Niezwalczana przemoc przybiera na sile, utrwała się i eskaluje, niosąc negatywne konsekwencje dla uwikłanych w nią rodzin i dla całego społeczeństwa. Niezbędne jest zatem podejmowanie planowych działań mających na celu zapobieganie i zwalczanie przemocy w rodzinie, działań wpisanych w tworzenie i rozwijanie systemu przeciwdziałania przemocy, którego zasadniczymi elementami są specjalistyczne instytucje i profesjonaliści niosący pomoc osobom dotkniętym przemocą domową do przekonania, iż nie może nic zrobić, popada zazwyczaj w stan biernej rezygnacji. Ofiara wówczas poddaje się, zaprzestaje jakichkolwiek działań zdając sobie sprawę, iż nie ma znacznego wpływu na

to, co się dzieje.

III. Diagnoza sytuacji w Gminie Kostomłoty w aspekcie problemów występowania przemocy w rodzinie

3.1. Diagnoza zjawiska przemocy w perspektywie danych instytucji

W celu dokonania diagnozy zjawiska przemocy domowej w Gminie Kostomłoty oparto się na następujących danych:

- sprawozdania z realizacji zadań własnych gminy oraz innych działań podejmowanych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie będące w posiadaniu ośrodka pomocy społecznej, raporty dostępne w instytucjach zajmujących się zjawiskiem przemocy: komisariat policji, placówki oświatowe, służba zdrowia, GKRPA;

Zespół Interdyscyplinarny i Grupy Robocze

Głównym celem działalności Zespołu Interdyscyplinarnego jest zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie oraz stworzenie jednolitego, profesjonalnego systemu interwencji i wsparcia osób zagrożonych przemocą.

Należy zaznaczyć, że zespoły interdyscyplinarne to przede wszystkim metoda pracy (nowoczesny styl zarządzania), która opiera się na systemowej współpracy lokalnych instytucji, podmiotów i służb oraz na wielopłaszczyznowym podejściu do problemu przemocy w rodzinie.

Zespół pełni funkcję strategiczno - koordynującą polegającą na kształtowaniu lokalnej polityki przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Do zadań na poziomie wykonawczym, dotyczących konkretnej rodziny, zespół powołuje grupę roboczą, która pełni funkcję wspierającą. Realizuje ona działania pomocowe wobec indywidualnych przypadków wystąpienia przemocy w rodzinie.

Rada Gminy Kostomłoty w Uchwale Nr VIII/54/11 z dnia 29 marca 2011 r. określiła tryb i sposób powoływania i odwoływania członków zespołu interdyscyplinarnego do spraw przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz szczegółowych warunków jego funkcjonowania.

Tabela 1. Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego w Gminie Kostomłoty w okresie 2019-2021. Źródło: dane GOPS Kostomłoty.

	2019	2020	2021
Liczba sporządzonych formularzy „Niebieska Karta” w danym roku, w tym przez:	22	37	46
• Pomoc społeczną	7	6	9
• Policję	15	31	37
• Oświatę	0	0	0
• Ochronę zdrowia	0	0	0
Liczba wszczętych procedur NK w latach poprzednich i kontynuowanych w danym roku	12	10	20

Liczba zakończonych NK	6	14	26
Liczba rodzin objętych działaniami grup roboczych	21	37	46
Liczba spotkań zespołu interdyscyplinarnego	4	5	4
Liczba powołanych grup roboczych	13	29	46
Liczba posiedzeń grup roboczych	105	109	116

W przedstawionych latach procedura NK zakładana była głównie przez policję, sporadycznie przez pracowników socjalnych. Nie odnotowano zgłoszeń przez oświatę i ochronę zdrowia. W niektórych przypadkach procedura była uruchamiana więcej niż jeden raz.

Tabela 2. Ofiary przemocy w okresie 2019- 2021. Źródło: dane GOPS Kostomłoty

Niebieskie Karty	2019	2020	2021
Kobiety	16	31	19
Mężczyźni	9	15	4
Dzieci	5	4	2
Osoby starsze, niepełnosprawne	2	9	2

Zwykle ofiarami przemocy w rodzinie były kobiety.

W 2021 roku zostało zakończonych ogółem 26 procedur NK, w tym: 21 procedur NK z powodu ustania przemocy i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu stosowania przemocy oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy, w 5 przypadkach zakończono procedurę z powodu braku zasadności podejmowanych działań.

Instytucją, która udziela wsparcia finansowego osobom i rodzinom dotkniętym zjawiskiem przemocy jest Ośrodek Pomocy Społecznej w Kostomłotach, na zasadach ujętych w ustawie o pomocy społecznej. .

Osobom dotkniętym przemocą w rodzinie jest udzielana pomoc w formie pomocy psychologicznej, prawnej oraz pracy socjalnej.

Tabela 3. Formy pomocy udzielone osobom/rodzinom dotkniętym przemocą w rodzinie w okresie 2019- 2021. Źródło: dane GOPS Kostomłoty.

Formy pomocy	2019	2020	2021
Poradnictwo psychologiczne: liczba osób objęta poradnictwem	6	10	7
Poradnictwo socjalne: liczba osób objęta poradnictwem	10	46	24
Poradnictwo prawne	0	1	3

W latach 2020 i 2021 r. przesłano 10 zawiadomień do Prokuratury Rejonowej w Środzie Śląskiej o podejrzeniu popełnienia przestępstwa.

W 2020 r. skierowano trzy osoby (sprawców przemocy) do udziału w programie korekcyjno - edukacyjnym. Natomiast w 2021 skierowano jedną osobę.

W rodzinach dotkniętych przemocą domową najczęściej dodatkowo występuje problem alkoholizmu, rodziny te nierzadko dotknięte są ubóstwem, bezrobociem oraz innymi dysfunkcjami. Ze szczegółowej analizy wynika, że większości rodzin objętych pomocą w związku z NK - występuje problem alkoholowy.

Tabela 5. Osoby uzależnione a przemoc w rodzinie w Gminie Kostomłoty w okresie 2019-2021. Źródło: dane GOPS Kostomłoty.

	2019	2020	2021
Liczba wniosków skierowanych do GKRPA celem przeprowadzenia rozmowy z osobami z problemem alkoholowym	0	0	2
Osoby stosujące przemoc w rodzinie	0	0	1
Osoby doznające przemocy w rodzinie	0	0	1

GKRPA w 2020 roku przeprowadziła rozmowy z 4 osobami nadużywającymi alkoholu w związku ze stosowaniem przemocy w rodzinie, podczas których sprawcy motywowani byli do udziału w oddziaływaniach dla osób stosujących przemoc.

Do zadań Grup Roboczych należy w szczególności:

- * opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach wystąpienia przemocy w rodzinie,
- * monitorowanie sytuacji rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz rodzin zagrożonych wystąpieniem przemocy,
- * dokumentowanie działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz efektów tych działań.

Członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego oraz grup roboczych wykonują zadania w ramach obowiązków służbowych. Prace w ramach Grup Roboczych są prowadzone w zależności od potrzeb zgłaszanych przez Zespół lub wynikających z problemów występujących w indywidualnych przypadkach.

Ponadto członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego jak i grup roboczych uczestniczą w szkoleniach organizowanych przez różne podmioty w tym przez fundacje np. „PoDrugie”

Policja

Do podstawowych zadań Policji należy ochrona życia i zdrowia ludzi jak również podejmowanie działań mających na celu ochronę ofiar przemocy domowej.

Na terenie gminy Kostomłoty w okresie od 1 stycznia 2020 r. do 30 listopada 2021 r. funkcjonariusze policji:

- założyli 61 "Niebieskich kart", u osób stosujących przemoc znajdujących się pod wpływem alkoholu,
- zatrzymali 2 osoby podejrzewane o stosowanie przemocy,
- doprowadzili 3 osoby do policyjnych pomieszczeń dla osób zatrzymanych,

Ponadto funkcjonariusze policji uczestniczyli w spotkaniach Zespołu Interdyscyplinarnego i Grupach Roboczych.

W ramach swoich zadań dokonywali rozeznania w środowisku rodzin objętych procedurą NK i dokumentowali podejmowane działania wobec rodziny.

W ramach wykonywania czynności nawiązywana jest stała współpraca z Zespołem Kuratorów przy Sądzie Rejonowym w Środzie Śl. mająca na celu eliminowanie zjawisk przemocy i wymiany informacji o osobach dotkniętych przemocą.

Ponadto w ramach działalności profilaktycznej były realizowane takie działania jak:

- prelekcje, pogadanki spotkania z dziećmi i młodzieżą w szkołach o różnej tematyce dotyczącej;
- przemocy rówieśniczej,
- czynów karalnych, czynów świadczących o demoralizacji,
- przybliżenie procedur dot. postępowania z nieletnimi i konsekwencjach prawnych czynów,
- doraźne spotkania z młodzieżą będące reakcją na zaistniałe zdarzenia,
- doraźne przeprowadzanie rozmów tzw. „ostrzegawczych” z nieletnimi sprawcami czynów świadczących o demoralizacji, bądź uczniów sprawiających problemy wychowawcze.

Służba zdrowia

Głównym zadaniem służby zdrowia jest ochrona zdrowia pacjenta. Zjawisko przemocy domowej zalicza się do zakresu sytuacji objętych świadczeniami zdrowotnymi, ponieważ bardzo często towarzyszą temu poważne uszkodzenia zdrowia somatycznego i zdrowia psychicznego.

Pomoc ofiarom przemocy domowej, powinna oprócz udzielenia pierwszej pomocy obejmować następujące zadania:

- * przeprowadzenie spokojnej rozmowy umożliwiającej rozpoznanie form przemocy i częstotliwość jej występowania,
- * poinformowanie osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie o istniejących możliwościach skorzystania z pomocy
- * wystawienie na prośbę poszkodowanych bezpłatnego zaświadczenia lekarskiego o ustaleniu przyczyn i rodzaju uszkodzeń ciała wskutek użycia siły,
- * poinformowanie o miejscach i warunkach wystawienia obdukcji,
- * powiadomienie organów ścigania w przypadku podejrzenia popełnienia przestępstwa, stwierdzonego podczas badania lekarskiego (podejrzenia wykorzystania seksualnego, ciężkie obrażenia ciała itp.)

Zakład Usług Medycznych w Kostomłotach w okresie od 01.01.2020 r. do 30.11.2021 r. lekarz rodzinny wystawił 3 zaświadczenia lekarskie stwierdzające przyczyny i rodzaj uszkodzenia ciała związanych z użyciem przemocy.

W ramach współpracy ośrodek zdrowia informuje tutaj. Zespół Interdyscyplinarny o sytuacjach wskazujących na stosowanie przemocy w przypadku zgłaszających się pacjentów, co pozwala na podjęcie szybkiej interwencji.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Profilaktyka ma zasadnicze znaczenie dla prawidłowej realizacji zadań gminy, wynikających z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz ustawie o przeciwdziałaniu narkomanii. Realizując zadania gminy określone w wyżej wskazanych

ustawach, podejmowane były następujące działania zmierzające do zmniejszenia skutków nadużywania alkoholu w następującym zakresie :

1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków i ich rodzin.

Na posiedzeniach Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych jak również w Gminnym Punkcie Konsultacyjnym istniała możliwość uzyskania informacji dotyczących leczenia uzależnień zarówno dla osób uzależnionych jak i dla współuzależnionych członków rodziny.

2. Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie.

Komisja rozpatrywała 1 wniosek w roku 2020 oraz 10 wniosków w roku 2021 dotyczących osób uzależnionych od alkoholu i ustaliła sposoby dalszego postępowania w poszczególnych przypadkach. Większość wniosków pokrywała się z działaniami zespołu interdyscyplinarnego i w ramach jego kompetencji była realizowana.

3. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, w szczególności dla dzieci i młodzieży, poprzez różne formy edukacji.

Prowadzenie powyższej działalności odbywa się głównie dzięki gminnym placówkom oświatowym oraz poprzez działanie świetlic środowiskowych. Wszystkie szkoły działające na terenie Gminy Kostomłoty objęte zostały profilaktyką antyalkoholową, antynikotynową oraz profilaktyką przemocy i agresji.

Zrealizowano m.in. takie zadania jak: dofinansowano spektakle profilaktyczne w szkołach poruszające problem uzależnień, przemocy, cyberprzemocy i oraz kompromitujących skutków nadużywania alkoholu.

Działania Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.

W roku 2020 z uwagi na zamknięte szkoły i utrudniony kontakt opracowany plan działań nie został zrealizowany w pełnym zakresie, natomiast w 2021 w ramach działań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie Zespół Interdyscyplinarny przystąpił do Ogólnopolskiej Kampanii Fundacji po Drugie pt. „Kampania 19 dni przeciwko przemocy i krzywdzeniu dzieci i młodzieży”. W ramach kampanii w każdej szkole podstawowej odbyły się warsztaty dla wszystkich klas z udziałem psychologa, pracownika socjalnego oraz policji. Na ten cel przygotowano specjalne ulotki z danymi organizatorów oraz informacjami o lokalnych i ogólnopolskich podmiotach udzielających pomocy w zakresie przemocy.

Udzielono 35 osobom konsultacji psychologicznych. Psycholog uczestniczył również w grupach roboczych powołanych przez przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego.

W roku 2021 udostępniano na bieżąco strony internetowe oraz telefony instytucji prowadzących zdalnie pomoc dla ofiar przemocy:

- ulotki i informator Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Środzie Śląskiej w zakresie pomocy ofiarom przemocy,
- informacje Starostwa Powiatowego w Środzie Śląskiej o możliwości korzystania z nieodpłatnej pomocy prawnej na terenie gminy Kostomłoty,

- informacje o organizowanym przez Ministerstwo Sprawiedliwości w dniach 21-27.02.2021 „Tygodnia Pomocy Osobom Pokrzywdzonym Przesłpstwem”,
- w ramach kampanii społecznej pod hasłem „By powstał dom trzeba wiele troski. Nie pozwól mu się rozsypać” ośrodek pomocy przekazał do szkół na terenie gminy linki do filmów dla dzieci klas I-III i IV- VIII z prośbą o przedstawienie ich zdalnie dla dzieci,
- udostępnienie informacji o możliwości korzystania z bezpłatnej infolinii wsparciowej dla kobiet,
- udostępniono bazę teleadresową instytucji pomocowych w zakresie schronienia,
- udostępniono spoty filmowe zrealizowane przez Komendę Wojewódzką Policji we Wrocławiu,
- udostępniono ulotki do Telefonu Zaufania Młodych, gdzie dyżury pełnili psychologowie z Fundacji Itaka,
- udostępniono platformę GrupaWsparcia.pl dla osób w kryzysie, bezpłatnie i anonimowo,
- udostępniono informacje o programie korekcyjno-edukacyjnym dla sprawców przemocy w PCPR, gdzie kierowano sprawców przemocy.

Punkt Konsultacyjny

W punkcie konsultacyjnym terapeuta w roku 2020 (każdy czwartek w godz. 7:00-11:00) przyjął 259 osób. Terapeuta podjął pracę z 9 osobami będącymi ofiarami przemocy i uczestniczył w 8 grupach roboczych.

W roku 2021 ogólnie przyjęto 354 osoby z tego 301 osób uzależnionych, 47 osób współuzależnionych, 76 ofiar przemocy. Terapeuta uzależnień uczestniczył w 27 grupach roboczych oraz udzielił 6 konsultacji w trybie stacjonarnym i zdalnym.

W ramach działań dotyczących przeciwdziałania przemocy angażują się również placówki oświatowe na terenie gminy.

Mieczków – Szkoła Podstawowa

W latach 2020-2021 w ramach działań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie rozpowszechniono materiały informacyjne jak broszury, ulotki, plakaty oraz numery telefonów „Niebieska Linia”.

Uczniowie brali udział w zajęciach wychowawczych i wychowania do życia w rodzinie, gdzie była podejmowana tematyka przemocy w rodzinie. Prowadzone były zajęcia wychowawcze przez pedagoga szkolnego i wychowawców o tematyce;

- przemocy fizycznej i psychicznej,
- jak nie dać się cyberprzestrzeni,
- jak radzić sobie ze złością i gniewem.

W listopadzie 2020-2021 r. zorganizowano prelekcje dla rodziców w celu zapoznania z ofertą poradni psychologiczno-pedagogiczną w Środzie Śląskiej dotycząca oferowanej pomocy rodzicom, którzy mają problemy opiekuńczo wychowawcze z dziećmi. Poruszana była problematyka przemocy na zajęciach zdalnych we wszystkich jej przejawach i obszarach.

Szkoła Podstawowa w Karczycach

1. Wychowawcy klas I-III przeprowadzili z uczniami pogadanki na temat rozpoznawania emocji u siebie i u innych oraz sposobów radzenia sobie z emocjami – rysowanie prac ; złość – radość.
Na początku każdego roku szkolnego przeprowadzane są zajęcia i zabawy integracyjne.
2. Ustalenie z dziećmi zasad „Jak radzić sobie z własną agresją”- stworzenie kontraktu klasowego
3. W listopadzie brali aktywny udział w „Kampanii 19 dni przeciw przemocy”. Odbłyły się pogadanki, spotkanie z psychologiem i pedagogiem szkolnym. Uczniowie wykonali plakaty z hasłami przeciw przemocy. W szkole były wyeksponowane dekoracje związane z kampanią.
4. Organizowali zbiórki i akcje na rzecz pomocy innym – zbiórka kasztanów, zbiórka groszówek, zbiórka elektrośmieci, akcja na rzecz niepełnosprawnej uczennicy - siepomaga.pl.
5. Wspólne utworzenie Kodeksu Przedszkolaka, Kodeksu Ucznia, słuchanie i omawianie bajek edukacyjnych, odgrywanie scenek – to działania nauczycieli dla dzieci młodszych.
6. Wychowawcy klas IV-VIII wspólnie z uczniami oglądali film edukacyjny na temat przemocy, przeprowadzili pogadanki w ramach godzin wychowawczych na ten temat.
7. Dnia 16 listopada klasa 8 brała udział w warsztatach „Stop przemocy” zorganizowanych w GOK.
8. Zajęcia wychowawcze dla uczniów klas IV-VIII „Uczeń bezpieczny w sieci”. Czym jest cyberprzemoc i jak się bronić. Jakie zagrożenia czyhają w internecie.
9. Zajęcia wychowawcze na temat zapobieganie przemocy fizycznej i słownej.
10. Warsztaty profilaktyczne dla uczniów klas starszych na temat uzależnień od telefonów komórkowych i od substancji psychoaktywnych.

W działaniach przeciw przemocy i agresji biorą udział także pedagog i pielęgniarka:

1. Rozmowy indywidualne w ramach profilaktyki na temat urazów i stresu
2. Pogadanka na temat zasad panujących w szkole i konsekwencjach stosowania agresji
3. Rozmowa z uczniami kl. III na temat sposobów radzenia sobie ze złością
4. Zajęcia dotyczące rozwiązywania konfliktów
5. Rozmowy na temat agresji werbalnej i wzajemnego szacunku.
6. Zajęcia indywidualne: rozpoznawanie emocji, radzenie sobie z trudnymi emocjami, trening kontroli złości
7. Rozmowy indywidualne z uczniami i rodzicami na temat złości, agresji itp. (w związku z pojawiającymi się na bieżąco problemami)
8. Obchody Dnia Życzliwości - zajęcia integracyjne
9. „Bezpieczny Internet”- wiadomości dla rodziców o niebezpieczeństwach w sieci
10. „Dokuczanie - sposoby na rozwiązywanie tego problemu”- kl. III
11. „Asertywność - jak radzić sobie w sytuacjach trudnych?”

12. W kl. „0” zajęcia „Mój przyjaciel”,
13. „Międzynarodowy Dzień Tolerancji- czy jestem tolerancyjny?”,
14. Zajęcia dla dzieci z Policjantami na temat zagrożeń w internecie, na drodze, w środkach lokomocji i w innych miejscach publicznych.

Szkoła Podstawowa w Kostomłotach im. M. Konopnickiej

Podjęmowane działania z zakresu integracji grup i społeczności szkolnej/ obserwacji relacji rówieśniczych/ mediacje- udzielanie wsparcia w trudnych sytuacjach itp. :

1. Przeprowadzenie zajęć integracyjnych „Bardzo dojrzałe słoneczniki” w klasie IVa i IVb/ współpraca z wychowawcami/ analiza wyników obserwacji i informacji uzyskanych z kart pracy w klasie IV „Klimat mojej szkoły”;
2. Zajęcia integracyjne w klasach I-III „Od rana mam ...” z wykorzystaniem kolorowych piłek „Emotek”; współpraca z wychowawcami/ analiza wyników obserwacji i informacji z ankiet dla dzieci klas II i III;
3. Negocjacje ze stronami konfliktów uczniowskich – sytuacja kryzysowe; rozmowy wychowawcze;
4. Konsultacji pedagogiczno/logopedycznych dla rodziców w sprawach wychowawczych i dydaktycznych;
5. Współpraca z PPP i GOPS w celu konsultowania trudnych przypadków,
6. Badanie bezpieczeństwa w szkole poprzez obserwacje/ rozmowy z uczniami;
7. Prowadzenie indywidualnych rozmów dyscyplinujących i rozmów wychowawczych;
8. Prowadzenie indywidualnych rozmów na temat: ”Jak Radzić sobie z emocjami?” wg potrzeb;
9. Obserwowanie relacji rówieśniczych podczas przerw, swobodnych zabaw, w autobusie itp.;
10. Przekazanie informacji o osobach i instytucjach wspierających rodzinę w sytuacjach wymagających pomocy- psychologiczno- pedagogicznej : tablica informacyjna/ strona internetowa;
11. Monitorowanie i rozwiązywanie zaistniałych problemów w rodzinie między rodzicem a dzieckiem/ wspólna analiza sytuacji problemowej: rodzice, wychowawca, pedagog+ instytucje wspierające w wychowaniu;
12. Wycieczka integracyjna do Kina we Wrocławiu z klasą IVb i VIb, analiza przesłania filmu pod tytułem: „KRUDOWIE 2” - „razem jest bezpiecznie, w grupie jest siła”;
13. Warsztaty na wniosek wychowawcy w klasie IIa – „Jak to jest z przeproszaniem i wybaczeniem”;
14. Przeprowadzenie warsztatów w klasie IIIa i IIIb pt.„Będę uczniem klasy IV” w budynku B, odpowiedzi na pytania dotyczące nauki w klasie IV, omówienie sposobów radzenia sobie z trudnościami i emocjami;

Podjęmowanie działań z zakresu profilaktyki:

1. Współorganizacja **Gminnego Projektu Socjalnego „STOP PRZEMOCY” w formie konkursu plastycznego**. Cele projektu są długofalowe i miały za zadanie pokazać obraz jaki odbierają dzieci słysząc o przemocy w różnych formach tego negatywnego

- zjawiska; (we współpracy z Gminnym Zespołem Interdyscyplinarnym)/ nagrody dla każdego uczestnika- pęczki relaksacyjne;
2. Zgłoszenie Szkoły Podstawowej w Kostomłotach do udziału w ogólnopolskim konkursie **BEZPIECZNA SZKOŁA – BEZPIECZNY UCZEŃ**
  3. Profilaktyka uzależnień „**DEBATA**”- warsztaty przeprowadzone przez specjalistę z Ośrodka Psychoprofilaktyki **NOWA PERSPEKTYWA** w klasach: VIIIb, VIIC, VIIIA, VIIIB ;
  4. Przyłączenie się do akcji pracowników socjalnych GOPS Kostomłoty „Widoczny pieszy- Bezpieczny pieszy”, uczniowie w roli edukatorów – przekazanie prac plastycznych w formie plakatów do Dziennego Domu Seniora w Osieku (plakaty wykonały dzieci niepełnosprawne na zajęciach rewalidacyjnych i grupy 0);
  5. Zakończenie akcji „**Bezpieczny pieszy- widoczny pieszy**”- spotkanie na placu przed szkołą z przedstawicielami Policji- pogadanka dla dzieci z grup 0 o bezpieczeństwie na drodze/ przekazanie opasek odblaskowych i kamizelek;
  6. organizacja w czerwcu 2021r. Przeglądu prac plastycznych na temat „**BEZPIECZNE WAKACJE**”- organizacja wystawy wykonanych prac przez uczniów klas I-VIII w Budynku Ai B, wspólna analiza treści; zakończenie akcji Galą wręczenia nagród- zaproszenie przedstawicieli GOPS i Urzędu Gminy Kostomłoty;
  7. Przeprowadzenie działań w ramach **TYGODNIA BEZPIECZNEGO INTERNETU**

Zespół Szkolno-Przedszkolny w Piotrowicach „Nasza Szkoła”

W latach 2020/21 w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie placówka podejmowała działania takie jak:

- poradnictwo poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców,
- rozpoznawanie sygnałów świadczących o doznawaniu przez dziecko form krzywdzenia, zaniedbania,
- utrzymywanie kontaktów rodziną dziecka,
- monitorowano sytuacje dziecka i rodziny,
- uczestnictwo w Zespole Interdyscyplinarnym,
- prowadzenie działań profilaktycznych mających na celu udzielanie specjalistycznej pomocy w zakresie promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie.

3.2. Analiza SWOT.

Na podstawie diagnozy i danych statystycznych z terenu gminy Kostomłoty przeprowadzono Analizę SWOT, która prezentowana jest poniżej:

OBSZAR UZALEŻNIENIA I PRZEMOC W RODZINIE		
	Czynniki pozytywne	Czynniki negatywne
	MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
Czynniki wewnętrzne	<ul style="list-style-type: none"> • Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kostomłoty na lata 2016 – 2022 uwzględniająca problem przemocy w rodzinie. • Funkcjonowanie zespołu interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie. • Działanie Punktu Konsultacyjnego. • Prowadzenie przez placówki oświatowe działań profilaktycznych, informacyjnych i edukacyjnych. • Prowadzenie poradnictwa oraz interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Pomoc psychologiczna, i prawna. 	<ul style="list-style-type: none"> • Brak grup wsparcia dla osób doświadczających przemocy w rodzinie. • Brak grup typu AA. • Brak organizacji pozarządowych działających w obszarze uzależnień i przeciwdziałania przemocy w rodzinie. • Brak specjalistów do pracy z rodziną. • Niskie zainteresowanie programami korekcyjno-edukacyjnymi dla osób stosujących przemoc w rodzinie.
Czynniki zewnętrzne	SZANSE	ZAGROŻENIA
	<ul style="list-style-type: none"> • Zmiany prawne umożliwiające skuteczne formy niesienia pomocy rodzinom. • Większa dostępność wsparcia psychospołecznego i prawnego • Wzrost świadomości społecznej dotyczącej problemu uzależnienia i współuzależnienia. • Wzrost liczby profesjonalnej kadry pracującej z osobami uzależnionymi, współuzależnionymi oraz dotkniętymi przemocą w rodzinie. • Zmiana postaw społecznych, wzrost świadomości o problemie przemocy domowej. • Skuteczne programy leczenia uzależnień. • Skuteczne programy pracy ze sprawcą przemocy. • Współpraca z sektorem pozarządowym. 	<ul style="list-style-type: none"> • Niska skuteczność programów terapeutycznych kierowanych do osób uzależnionych. • Wzrost agresywnych zachowań u dzieci i młodzieży, brak pozytywnych wzorców w rodzinie. • Znieczulica społeczna, istniejące w społeczeństwie przekonania i stereotypy dot. przemocy, przyzwolenie społeczne na stosowanie przemocy w rodzinie. • Brak konsekwentnych działań w stosunku do sprawców przemocy domowej, poczucie bezkarności u osób stosujących przemoc. • Bezrobocie. • Rozpad rodzin. • Utrata zdrowia psychicznego. • Osamotnienie rodzin zagrożonych przemocą i brak umiejętności pozyskiwania wsparcia. • Ukrywanie przez rodzinę występowania aktów przemocy, niechęć do

		<p>współpracy.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Niska skuteczność rozwiązań prawnych chroniących ofiary, wydłużony tryb postępowania karnego o znęcanie się nad rodziną, niskie kary w stosunku do rangi popełnionych czynów, nadużywanie zawieszania kar
--	--	--

IV. Realizatorzy Programu

Pomioty realizujące zadania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Gminie Kostomłoty:

1. Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,
2. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
3. Punkt Konsultacyjny,
4. Ośrodek Pomocy Społecznej,
5. Policja,
6. Placówki Ochrony Zdrowia,
7. Placówki Oświaty,
8. Gminny Ośrodek Kultury,
9. Świetlice dla dzieci i młodzieży.

V. Adresaci Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie

Adresatami Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Kostomłoty są:

- osoby doświadczające przemocy w rodzinie, w tym dzieci, współmałżonkowie lub partnerzy w związkach nieformalnych, osoby starsze, osoby niepełnosprawne;
- sprawcy przemocy w rodzinie;
- osoby, instytucje, podmioty zajmujące się profesjonalnie udzielaniem wsparcia społecznego.

VI. Założenia oraz cele i zadania Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie

6.1. Założenia Programu

Celem stworzenia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy na lata 2022-2026 jest prowadzenie szeregu działań mających na celu przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, zwiększenie i umocnienie działań instytucji społecznych w udzielaniu pomocy osobom doświadczającym przemocy oraz podejmowanie odpowiednich działań wobec sprawców przemocy w rodzinie.

Program skierowany jest do mieszkańców gminy Kostomłoty, w tym szczególnie do osób doznających przemocy w rodzinie, osób stosujących przemoc w rodzinie oraz świadków przemocy.

Tworzenie skutecznego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie obejmuje następujące obszary działań, skierowane do różnych odbiorców.

- 1) Działania uprzedzające (diagnozujące, informacyjne, edukacyjne) kierowane do ogółu społeczeństwa, a także osób pracujących z ofiarami i sprawcami przemocy w rodzinie:
  - podejmowane w ramach profilaktyki,
  - ukierunkowane są na promocję zdrowej rodziny, reprezentującej ogólnie pozytywne wartości i styl życia,
  - zapobieganie przemocy w rodzinie.
- 2) Działania interwencyjne, skierowane do dwóch grup odbiorców:
  - osoby doznające przemocy – działania opiekuńcze,
  - osoby stosujące przemoc w rodzinie - działania pouczające i izolujące.
- 3) Działania wspierające, kierowane do ofiar przemocy:
  - psychologiczne,
  - pedagogiczne,
  - terapeutyczne
  - prawne i inne.
- 4) Działania korekcyjno-edukacyjne, kierowane do sprawców przemocy w rodzinie.

Program oparty jest na następujących zasadach:

- a) wzajemnej współpracy i współdziałania organów administracji publicznej, instytucji, organizacji pozarządowych, kościołów, policji i sądów, innych środowisk i osób fizycznych, uprawnionych lub zobowiązanych do inicjowania i realizacji zadań związanych pośrednio lub bezpośrednio z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie i jej negatywnym następstwom,
- b) jawności działań podmiotów realizujących zadania programowe z poszanowaniem godności, tak ofiary, jak i sprawcy,
- c) szczególnej ochrony dzieci, zachowaniem ich prawa do wychowywania się w rodzinie, osób starszych i niepełnosprawnych w zakresie właściwej opieki i pielęgnacji, poprzez udzielenie rodzinie szczególnego wsparcia w dążeniu do poprawy jej funkcjonowania.

Konsekwentna realizacja Programu pozwoli na właściwą organizację prac zespołu interdyscyplinarnego oraz powinna mieć wpływ na upowszechnienie wśród służb społecznych pracy przy zastosowaniu metody interdyscyplinarnej.

6.2. Cele programu

6.2.1 Cel główny programu

Zmniejszenie rozmiarów zjawiska przemocy w rodzinach mieszkających na terenie gminy Kostomłoty oraz zwiększenie dostępności i skuteczności profesjonalnej pomocy ofiarom przemocy w rodzinie.

6.2.2. Cele szczegółowe programu

Cel główny będzie realizowany poprzez cele szczegółowe:

- 1) tworzenie gminnego systemu współdziałania instytucji i organizacji w obszarze przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy;
- 2) rozwój kompetencji zawodowych pracowników służb, instytucji i organizacji zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie;
- 3) zwiększenie skuteczności i dostępności form pomocy dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie;
- 4) zmiana sposobu funkcjonowania osób stosujących przemoc w rodzinie;
- 5) wzrost poziomu świadomości społecznej na temat problemu przemocy w rodzinie;

Cel szczegółowy nr 1 – Tworzenie gminnego systemu współdziałania instytucji i organizacji w obszarze przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy.

Numer zadania	Zadanie planowane do realizacji	Rezultaty działań	Realizatorzy i Partnerzy	Termin realizacji	Wskaźniki realizacji zadania (w ujęciu rocznym)
1.1.	Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego	<ol style="list-style-type: none"> 1) co najmniej 4 spotkania zespołu rocznie, 2) podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku, 3) inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie, 4) rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym, 5) inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie. 	<p>Jednostka koordynująca: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kostomłotach</p> <p>Partnerzy: policja, służba zdrowia, placówki oświatowe, GKRPA, kuratorzy sądowi</p>	Działania ciągłe 2022-2026	<ol style="list-style-type: none"> 1) liczba spotkań zespołu 2) liczba podjętych działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie 3) liczba zainicjowanych interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie 4) liczba rozprawionych informacji 5) liczba zainicjowanych działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie
1.2.	Działalność grup roboczych.	<ol style="list-style-type: none"> 1) posiedzenia grup roboczych, min. 1 posiedzenie do NK, 2) opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach wystąpienia przemocy w rodzinie, 3) monitorowanie sytuacji rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz rodzin zagrożonych wystąpieniem przemocy, 4) dokumentowanie działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz efektów tych działań, 	<p>Jednostka koordynująca: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kostomłotach</p> <p>Partnerzy: policja, służba zdrowia, placówki oświatowe, GKRPA, kuratorzy sądowi</p>	Działania ciągłe 2022-2026	<ol style="list-style-type: none"> 1) liczba posiedzeń grup roboczych 2) liczba wszczętych procedur Niebieskie Karty 3) liczba prowadzonych procedur Niebieskie Karty 4) liczba rodzin objętych monitoringiem 5) liczba diagnoz sporządzonych przez pedagoga, 6) liczba wniosków do GKRPA, 7) liczba powiadomień o popełnieniu przestępstwa,

					8) liczba wniosków do sądu rodzinnego o wgląd w sytuację dziecka, 9) liczba osób skierowanych do programu korekcyjno – edukacyjnego dla sprawców przemocy
--	--	--	--	--	--

Przewidywane efekty dla celu 1:

- poprawa współpracy pomiędzy instytucjami i organizacjami realizującymi działania służące zapobieganiu przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy,
- wzrost skuteczności realizowanych działań poprzez łączenie zasobów, wymianę informacji, zwiększenie spektrum oddziaływania.

Cel szczegółowy nr 2 - Rozwój kompetencji zawodowych pracowników służb, instytucji i organizacji zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.

Numer zadania	Zadanie planowane do realizacji	Rezultaty działań	Realizatorzy i Partnerzy	Termin realizacji	Wskaźniki realizacji zadania (w ujęciu rocznym)
2.1.	Szkolenie grup zawodowych realizujących zadania tworzonego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Działania cykliczne.	1) szkolenia dla osób przeprowadzających interwencję oraz dla pracujących z osobami doznającymi przemocy domowej (w zależności od potrzeb) 2) szkolenie członków zespołu interdyscyplinarnego.	Jednostka koordynująca: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	Działania ciągłe 2022-2026	1) liczba przeprowadzonych szkoleń 2) liczba osób uczestniczących w szkoleniach

Przewidywane efekty dla celu 2:

- profesjonalizacja kadry instytucji o organizacji działających w obszarze zapobiegania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy,
- wzrost skuteczności działań poprzez wdrażanie skutecznych programów interwencyjnych.

Cel szczegółowy nr 3 - Zwiększenie skuteczności i dostępności form pomocy dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie.

Numer zadania	Zadanie planowane do realizacji	Rezultaty działań	Realizatorzy i Partnerzy	Termin realizacji	Wskaźniki realizacji zadania (w ujęciu rocznym)
3.1.	Poradnictwo socjalne, psychologiczne i prawne dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie.	100% osób doznających przemocy ma możliwość skorzystania z poradnictwa.	Jednostka koordynująca: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Partnerzy: PCPR, Gmina Kostomłoty	Działania ciągłe 2022-2026	1) liczba specjalistów zaangażowanych w świadczenie porad 2) liczba osób objętych poradnictwem
3.2.	Interwencja kryzysowa.	100% osób doznających przemocy kwalifikujących się ma możliwość skorzystania z interwencji kryzysowej.	Jednostka koordynująca: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	Działania ciągłe 2022-2026	liczba osób/rodzin objętych interwencją kryzysową
3.3.	Grupy wsparcia dla osób doświadczających przemocy w rodzinie.	100% kwalifikujących się ma możliwość skorzystania z uczestnictwa w grupie wsparcia.	Jednostka koordynująca: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	Działania ciągłe 2022-2026	1) liczba osób uczestniczących w grupach wsparcia 2) liczba grup wsparcia
3.4.	Praca socjalna z osobami dotkniętymi przemocą.	100% rodzin, w których występuje problem przemocy w rodzinie jest objętych pracą socjalną.	Jednostka koordynująca: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	Działania ciągłe 2022-2026	liczba rodzin objętych pracą socjalną

Przewidywane efekty dla celu 3:

- zwiększenie skuteczności prowadzonych oddziaływań,
- zapewnienie bezpieczeństwa ofiarom przemocy,

- kompleksowa poprawa sytuacji osób doznających przemocy w rodzinie.

Cel szczegółowy nr 4 - Zmiana sposobu funkcjonowania osób stosujących przemoc w rodzinie.

Numer zadania	Zadanie planowane do realizacji	Rezultaty działań	Realizatorzy i Partnerzy	Termin realizacji	Wskaźniki realizacji zadania (w ujęciu rocznym)
4.1.	Działania korekcyjno-edukacyjne skierowane do osób stosujących przemoc w rodzinie.	100% kwalifikujących się ma możliwość udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.	Jednostka koordynująca: Powiatowe Centrum Pomocy w Rodzinie Partnerzy: Instytucje szkoleniowe, OPS	Działania ciągłe 2022-2026	1) liczba osób skierowanych do programu 2) liczba osób objętych programem 3) liczba osób, które zakończyły program
4.2.	Działania podejmowane w ramach procedury Niebieskie Karty wobec sprawców przemocy.	Objęcie działaniami w ramach procedury NK 100% sprawców przemocy domowej.	Jednostka koordynująca: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Partnerzy: GKRPA, Szkoły, Policja, Służba zdrowia,	Działania ciągłe 2022-2026	1) liczba osób objętych działaniami 2) liczba zakończonych procedur Niebieskie Karty ze względu na ustanie przemocy

Przewidywane efekty dla celu 4:

- zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar w rodzinie poprzez objęcie oddziaływaniem sprawców przemocy,
- systematyczny spadek liczby rodzin objętych procedurą Niebieskie Karty, w tym szczególnie ponownie wszczynanych procedur w tej samej rodzinie.

Cel szczegółowy nr 5 - Wzrost poziomu świadomości społecznej na temat problemu przemocy w rodzinie.

Numer zadania	Zadanie planowane do realizacji	Rezultaty działań	Realizatorzy i Partnerzy	Termin realizacji	Wskaźniki realizacji zadania (w ujęciu rocznym)
5.1.	Działania informacyjno-edukacyjne skierowane do społeczności lokalnej podejmujące problematykę przemocy w rodzinie.	<ol style="list-style-type: none"> 1) zamieszczanie informacji na stronach internetowych, 2) organizacja spotkań podejmujących problem przemocy, 3) popularyzacja założeń tworzonego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz działań podejmowanych w ramach realizacji Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie, 4) opracowanie lub pozyskanie materiałów informacyjnych tj. ulotek, informatorów, poradników i rozpowszechnienie ich w miejscach użyteczności publicznej 	<p>Jednostka koordynująca: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej</p> <p>Partnerzy: GKRPA, Szkoły, Policja, Służba zdrowia</p>	Działania ciągłe 2022-2026	<ol style="list-style-type: none"> 1) liczba opublikowanych informacji na stronach internetowych 2) liczba zorganizowanych spotkań 3) liczba opracowanych lub pozyskanych materiałów informacyjnych
5.2.	Realizacja i uczestnictwo w kampaniach społecznych dotyczących przeciwdziałania przemocy w rodzinie, propagujących konstruktywne formy współżycia w rodzinie.	<ol style="list-style-type: none"> 1) organizowanie lokalnych kampanii społecznych kierowanych do osób doznających przemocy w rodzinie, świadków przemocy oraz osób stosujących przemoc: 1 kampania rocznie, 	<p>Jednostka koordynująca: Ośrodek Pomocy Społecznej</p> <p>Partnerzy: Policja, placówki oświatowe, placówki kultury, GKRPA</p>		<ol style="list-style-type: none"> 1) liczba zorganizowanych kampanii 2) liczba partnerów społecznych zaangażowanych do współpracy

Przewidywane efekty dla celu 5:

- wzrost świadomości społecznej na temat przemocy w rodzinie,
- wzrost wrażliwości społeczności lokalnej na sygnały mogące świadczyć o przemocy domowej,
- wzrost świadomości społecznej na temat różnych rodzajów przemocy,
- zmiana postaw społecznych.

VII. Źródła finansowania programu

Każdy podmiot będący realizatorem zadań w ramach Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie planuje środki finansowe niezbędne do ich prawidłowej realizacji. Nie stanowią one jedynie części składowej budżetu Gminy, ale także dotacje ze źródeł zewnętrznych, pozyskiwanych samodzielnie przez realizatorów. Źródłem finansowania działań przewidzianych do realizacji w niniejszym Programie będą:

- budżet Gminy Kostomłoty,
- budżet Wojewody,
- środki Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego,
- inne środki.

VIII. Zasady monitorowania programu oraz weryfikowania jego założeń

Monitoring i ewaluacja programów strategicznych polegają na systematycznej ocenie realizowanych zadań oraz modyfikacji kierunków działania w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą pojawić się poprzez, np. zmianę regulacji prawnych, powstanie nowych problemów społecznych. Elementami skutecznego monitoringu i ewaluacji będą przede wszystkim:

- Sprawozdanie roczne Zespołu Interdyscyplinarnego,
- Roczna ocena wdrażania Programu.

Zespół Interdyscyplinarny będzie spotykał się raz w roku, by ocenić poziom wdrażania poszczególnych celów i kierunków działań. Zespół swoją ocenę przedstawi wójtowi, sugerując przyjęcie proponowanych rozwiązań. Zespół również będzie wnioskował o aktualizację Programu i/lub przyjęcie nowych celów strategicznych, operacyjnych czy zadań. Wskaźniki realizacji poszczególnych zadań zostały wskazane przy opisie zadań.

Program będzie podlegał ewaluacji na przestrzeni kolejnych 5 lat. Ewaluacja powinna:

- 1) sprzyjać rozwojowi instytucji pomocy społecznej i projektów, które są w niej realizowane,
- 2) przyczyniać się do wzrostu skuteczności działań i odpowiedzialności osób, które te działania realizują,
- 3) pomóc odpowiedzieć na pytanie: czy kierunek działań programu jest właściwy.

Sposób kontroli realizacji programu:

Sporządzanie sprawozdań z realizacji zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Zakończenie.

Podsumowując należy stwierdzić, że walka z przemocą domową jest bardzo trudna, dlatego podejmowane działania powinny mieć charakter interdyscyplinarny. Wczesna obserwacja zachowań agresywnych oraz podjęcie działań w kierunku ograniczenia czy zatrzymania przemocy spoczywa nie tylko na pomocy społecznej, szkole, służbie zdrowia, czy policji, ale na każdym, kto poweźmie informację o występowaniu przemocy w rodzinie oraz każdym, kto miałby choćby cień podejrzenia, że w rodzinie dzieje się coś niepokojącego. (art. 12 Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie t.j. Dz. U. 2021 poz. 1249)